

בוצן וזימרגל ארץ-ישראלי, אלטין עקום-זרעים וקרסולת השלולית. מכירים?

Posted on 11 במרץ 2024 by שוש להב

לראשונה: התגלו סרטני מים מתוקים וצמחים נדירים, במודיעין מכבים רעות, במסגרת סקר טבע שעורכת החברה להגנת הטבע, יחד עם המשרד להגנת הסביבה ועיריית מודיעין

Categories: מה חדש?, ראשי

Tag: ארץ-ישראלי, בוצן וזימרגל

לפני כמה שבועות, החל בעיר מודיעין מכבים רעות סקר טבע שעורכים אנשי החברה להגנת הטבע עבור עיריית מודיעין, במימון וליווי של המשרד להגנת הסביבה, וכבר בימים הראשונים, גילו הסוקרים ממצא מרגש ונדיר במיוחד: שני מיני סרטנים נדירים למדי, בוצן וזימרגל ארץ-ישראלי.

יצחק כהן, סוקר בכיר ביחידה לטבע עירוני של החברה להגנת הטבע, שמצא את הסרטנים, מוסיף כי הסקר הראשוני כלל ביקור באתרי הסקר ולמידה ראשונית על איכותם ובדיקה של גבי הסלע ובריכות החורף בעיר, הצומח והחי בהם. לדבריו, במהלך הסקר התגלה מגוון מרשים מאוד של מיני צמחים נדירים וחסרי חוליות ייחודיים לגופי מים עונתיים בגבי סלע, ובריכות חורף ששני מיני הסרטנים נמצאו לראשונה במרחב מודיעין.

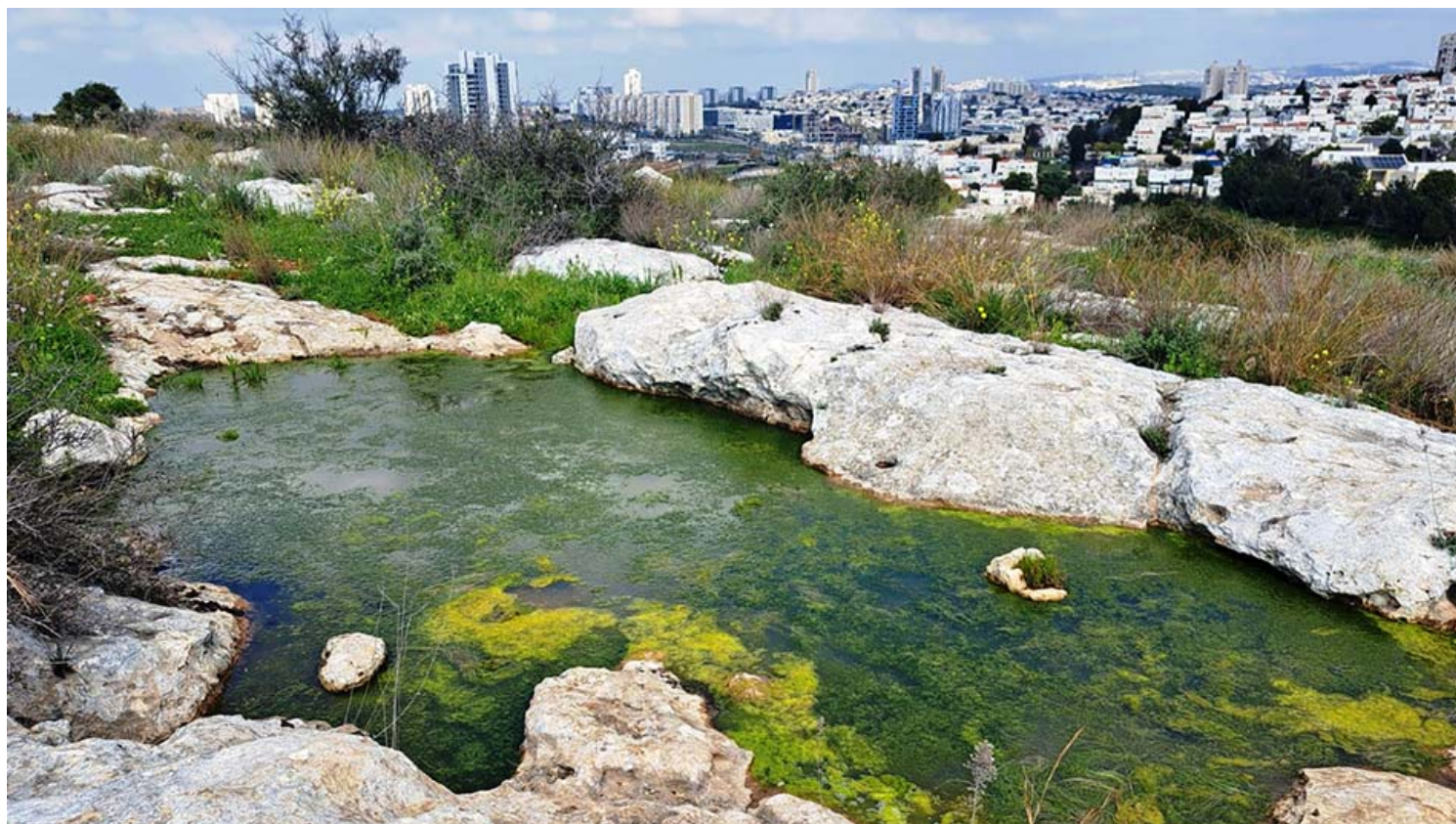
כמו כן, אותרו מינים נפוצים יותר בבריכות חורף, דוגמת שטרגל אדמדם, ציקלופס, דפניה וצדפוניות, ובמהלך הסקירה נמצאו גם מיני צמחים נדירים - אלטין עקום-זרעים, קרסולת השלולית וטובענית קטומה, הידועה בארץ רק מאזור הגולן והגליל העליון ומציאתה במודיעין מהווה הרחבה תפוצה של המין הנדיר הזה.

זימרגל ארץ ישראלי. צילום יצחק כהן, החברה להגנת הטבע
"מקום המדינה ועד היום, הצטמצם שטח בתי הגידול הלחים בישראל מ-180,000 דונם לכ-10,000 בלבד, ובעשורים האחרונים בפרט, יובשו בריכות חורף רבות לטובת פיתוח ובינוי. לפי סקר בריכות חורף של רט"ג, הבוצן נוכח ב-18 אחוז בלבד מבריכות החורף בארץ ואילו הזימרגל ארץ-ישראלי נוכח ב-10 אחוז בלבד מבריכות החורף שנדגמו, לכן ישנה חשיבות גדולה לשימור של בתי הגידול בהם נמצאו", אומר יצחק כהן.

בחברה להגנת הטבע מוסיפים, שבית הגידול של גבי הסלע ובריכות החורף הינו דינמי מאוד - מתמלא עם רדת הגשמים בחורף ומתייבש לאחר זמן מה, עד לגשם הבא או עד עונת הגשמים הבאה. "תכונה זו מביאה עימה אתגרים רבים לחי והצומח בבית גידול זה, על כן התפתחו מגוון רחב של תכונות והתאמות ביולוגיות להתמודדות עם הדינמיות הקיצונית של בית הגידול. לדוגמה, במקווים אלו מתרבים דו-חיים רבים אשר חייבים בשלב הרבייה וההתפתחות הראשונית מקווי מים ולאחר הגעתם לבגרות אינם חייבים להיות בסביבה מימית.

התאמה נוספת היא של סרטנים ירודים, אשר חיים ומתרבים בגוף המים ולקראת ההתייבשות מטילים ביצים בנות קיימא, אשר שוקעות בקרקעית הבריכה וכאשר הבריכה מתייבשת, כלל הבוגרים מתים והביצים נשארות בקרקעית עד המילוי מחדש, ואז בוקעות שוב", מסביר כהן. כמו כן, בנוסף למינים אלו אותרו מינים נפוצים יותר בבריכות חורף, דוגמת שטרגל אדמדם, ציקלופס, דפניה וצדפוניות, ובמהלך הסקירה נמצאו גם מיני צמחים נדירים - אלטין עקום-זרעים, קרסולת השלולית וטובענית קטומה.

גב עם חוטית הביצות ושאר נדירים קטנים. צילום יצחק כהן, החברה להגנת הטבע
במהלך העשור האחרון ערכו סוקרי החברה להגנת הטבע כ-60 סקרי טבע עירוניים במסגרת קולות קוראים של המשרד להגנת הסביבה, וקודמו יוזמות נקודתיות לתכנון וניהול שטחי טבע בעיר. סקרים אלו מספקים בסיס מידע מקיף ומעודכן אודות המגוון הביולוגי ומיקומו במרחב העירוני ומהווים תחילת תהליך, שבערים רבות כבר הוביל לשילובן של תשתיות טבעיות, בקידום ניהול ותכנון עירוני בר-קיימא.

תמר רביב, ראש אגף מגוון ביולוגי ושטחים פתוחים במשרד להגנת הסביבה: "מגוון המינים הנדירים שהתגלו לאחרונה בסקר במודיעין, מחזקים את חשיבות תרומתם של הרשויות המקומיות, למאמצי שמירת הטבע בארץ ובעולם, בוודאי כאשר מדובר על בתי גידול נדירים ומאויימים. הסקר יאפשר לעירייה לרכז את המידע על השטחים הפתוחים וערכי הטבע בתחומה, ולתכנן ולנהל את השטחים הטבעיים שבה בצורה נכונה יותר, כדי לשמור על תפקודן של המערכות האקולוגיות והמשך הרציפות האקולוגית".

בעידן של משבר אקלים ומשבר אקולוגי, החשיבות של שמירה על המערכות האקולוגיות מתעצמת, ונדרשת היערכות גם ברמת השלטון המקומי, שיפעל לשמירה על המגוון הביולוגי בתחומו. המגמה כיום בעולם היא מציאת פתרונות מבוססי טבע, במטרה לשמור על ערכי הטבע, ולהגביר את החוסן העירוני.

מוזמנים גם לבקר בקבוצת הפייסבוק שלנו 'טיול משפחתי בארץ ובעולם'